

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi polji. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 80 kr., za četrt leta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

~ V Ljubljani v sredo 9. marca 1864. ~

Gospodarske stvari.

Odprto pismo našim kmetiškim gospodarjem.

Pisal P. N. Feuser.

Okolščine so nanesele, da moram besedico spregovoriti do vas o tistem gnoji, ki se po svetu prodaja pod imenom semenski gnoj, zgosteni gnoj, ali gnoj za vse (Samendünger, concentrirter Dünger, Universaldünger).

Dokler vsak gospodar ni kemikar ali dokler kmetijske družbe ne čujejo nad prodajo umetno napravljene gnoja, težava bo s takim gnojem. Naši kmetovavci so v primeri s kmetovavci družih dežel dosihmal še malo rabili umetno napravljene gnojila; pomagajo si večidel s tem, ki ga jim živinica napravlja v hlevih. Al pridejo časi tudi za nas, da bomo segali po tacem gnojilu.

Da se tudi tak gospodar, ki bi rad gnojil s tacim gnojem, boji prekane, kdo mu more to za zlo vzeti? Kako more spoznati lastnosti tega gnoja? Če je tudi njegov sosed že skusil tak gnoj ali če ga je skusil morebiti kadaj že on sam in ga hvalil, ali je pač gotovo, da ta, ki ga danes želi kupiti, tudi je tak? Nevarno je kupovati neznanih mu gnojil; zna biti, da je gnoj res dober, zna pa tudi biti, da ne. Treba je, da tak gnoj se vselej kemično preiskavati dá, in da skušnje po kmetijskih družbah vrednost njegovo določijo.

Neki Francoz misli prodajati semenski gnoj pri nas v Ljubljani cent po 10 gold. Za oral (joh) zemlje — pravi — dosti je tega gnoja 60 funtov, in žetev bo bogata kakor v Banatu.

S 6 gold. oral zemlje pognojiti, in s tem nič drugega opraviti imeti, kakor ta gnoj pomešati s pomočenim semenom in seme in gnoj ob enem sejati, po njem pa toliko bogat pridelek, oj, to je mikavno res!

Al skor bi mislil, da ravno preveliko obetanje bo zadrževalo ljudi, da ga ne bojo kupovali.

Meni se je dalo na poskušnjo nekoliko tega gnoja; res kaže znamenja velike redivnosti. Po mojem prevdanku utegne cent tega gnoja kake 4 do 6 goldinarjev vreden biti.

Al to brž rečem: če gospodarji nimajo dosti hlevnega gnoja in potrebujejo umetnega, ni ga cenejšega in boljšega od košene moke, ki najbolji in čist stane le po 2 gold. cent.

Al pogledimo zdaj: kaj je semenski gnoj?

Semenski gnoj je izleček posebno zdatnih gnojnih stvari, ki se s semenom vred sejejo na njivo. Glavni namen tega gnoja je, da stori, da žito ali kar si bode hitro hitro in krepko rasti začne. Kjer je tedaj na hitri rasti posebno ležeče, tam je res dober tak gnoj.

Največo moč ima tedaj tak gnoj prve 4 tedne, — pozneje ne dela čudežev več. Ker je pa moč tacega gnoja ob prvi dôbi rastlinstva tako velika, je pa tudi po malih skušnjah izvesti treba, da taka moč ne pokonča prve kalí semenu.

Najbolji in najmočnejši semenski gnoj je zmes iz fosforove kisline (ki jo je v kostéh največ), iz amonijaka (tiste stvari, ki nam iz navadnega gnoja v nos drega) in pa iz alkalij (lugastih soli). Ni nam treba tacega semenskega gnoja iz ptujih dežel kupovati; lahko si ga prav dobro in prav dober kup sami napravimo. Zato se moramo varovati, da nas ne zapelje prenapeta hvala tacih prodajavcev, ki nam obetajo, da hribe in doline si moremo gnojiti že s periščem takega gnoja.

Ako si hočete, dragi gospodarji, prav dober gnoj sami napraviti, vzemite 25 funtov v prah zmletih kostí (košene moke), 25 funtov navadnega pepéla (iz drv), 25 funtov krvi, kakoršna je, ali pa posušene, kar je še boljše, 25 funtov golobjeka ali kurjeka, — ti zmesi prilíte močne gnojnice ali človeške scavnice, da je kakor gost močnik, in vse to pokrite z drobno prstjo za 2 ali 3 pavce na debelo, da amonjak ne izpuhti. Tako ostane ta zmes (mešanca) kakih 12 do 15 dni. Zdaj se dobro premeša, in ker je zmes drobljiva kakor zemlja, se s semenom vred seje, in sicer toliko tega gnojila se vzame kolikor semena, postavimo, mernik gnojila na mernik žita itd.

Porok sem vam, da cent tacega gnoja, ki še prekosí tistega, ki ga nam na prodaj ponujajo, če si ga domá napravite, vas ne stane više od 1 gold. in pol.

To, dragi gospodarji, sem vam hotel povedati, deloma zato, da vas opomnim velike vrednosti semenskega gnoja, deloma pa zato, da si ga ne kupujete iz ptujih dežel, ampak si ga napravljate sami.

Milost tičem pozimi!

Letošnja huda zima spomnila me je, kako so milovanja vredni tiči, naši največi dobrotniki na vrtilih in polji. Povejte „Novice“ svojim bravcem, da storimo saj vprihodnje, kar smo zanemarjali dosihmal.

Ostro zimo občuti vsaka živa stvar, še posebno pa siromaki. Toda razun ljudi je tudi dovelj družih trpinov, ki so tudi našega usmiljenja toliko več vredni, ker nam skazano dobroto obilo povračujejo. Tù sem spadajo tisti tički, ki tudi čez zimo pri nas ostanejo, in taki, ki iz gozdov in hribov se o hudi zimi našim hišam približajo. Ohranimo in preživimo te nedolžne živalice; skrbimo, da ne bodo glada pocepale, zlasti tiste, ki po naših vrtilih, na polji in v gozdih toliko škodljivih mrčesov potrebujejo. Teh neprecenljivih dobičkov še naše ljudstvo sploh ne spozná; — zato naj vsi tisti — posebno pa naši gozdnarji in ljudski učitelji —